

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

VAIDEOTSUS
avaliku teabe asjas nr 2.1.-3/18/1545

Otsuse tegija	Andmekaitse Inspektsiooni peainspektor Elve Adamson
Otsuse tegemise aeg ja koht	27.08.2018 Tallinnas
Vaide esitamise aeg	29.05.2018 (registreeritud inspektsioonis 30.05.2018)
Teabevaldaja	Viru Vangla aadress: Ülesõidu 1, 41536 Jõhvi e-post: viruv.info@just.ee
Vaide esitaja	Eraisik aadress: XXXXXXXXXXX X, XXXXX XXXXX

RESOLUTSIOON:

Avaliku teabe seaduse (AvTS) § 45 lg 1 punkti 1 ning haldusmenetluse seaduse (HMS) § 85 punkti 4 alusel

otsustan:

- 1) jätta vaie rahuldamata vaide punktide 1 ja 2 osas, kuna tegemist ei ole teabenõudega AvTS-i mõistes;
- 2) jätta vaie rahuldamata vaide punktide 3 ja 4 osas, kuna menetluse käigus on soovitud teave vaide esitajale väljastatud;
- 3) jätta vaie rahuldamata vaide punkti 5 osas, kuna Viru Vangla on edastanud teabenõude vastamiseks AS Eesti Vanglatööstusele ning teavitanud sellest vaide esitajat.
- 4) teha vaideotsus teatavaks vaide esitajale ja teabevaldajale.

VAIDLUSTAMISVIIDE:

Vaide esitaja saab käesoleva otsuse vaidlustada 30 päeva jooksul, esitades halduskohtumenetluse seadustiku kohase kaebuse Tallinna Halduskohtusse. Vaideotsuse tühistamist saab nõuda üksnes koos teabevaldajalt teabe väljastamise nõudega, mis jäi vaideotsusega rahuldamata.

FAKTILISED ASJAOLUD:

1. 30.05.2018 registreeriti Andmekaitse Inspektsioonis vaide esitaja vaie Viru Vangla tegevuse peale tema 04.04.2018 teabenõude mittenõuetekohase täitmise osas.
2. 26.06.2018 otsusega jättis inspektsioon vaide läbi vaatamata.
3. 04.07.2018 esitas vaide esitaja vaide inspektsiooni vaide läbi vaatamata jätmise otsuse peale.
4. 16.07.2018 otsusega nr 2.1-3/18/2003 rahuldab inspektsioon vaide esitaja 04.07.2018 vaide ja võttis 29.05.2018 vaide menetlusse.

VAIDE ESITAJA NÕUE JA PÕHJENDUSED:

1. Vaidlusalune haldusakt

Viru Vangla (edaspidi vangla) 09.05.2018 vastus nr 6-10/13466-2.

2. Vaide esitamise põhjus

2.1 Esitasin vanglale 04.04.2018 teabenõude, milles soovisin muuhulgas vastuseid järgnevatele küsimustele

- 1) mitu kinnipeetavat töötas seisuga 01.01.2018 vangla majandustöödel? Kuna mul puudub algne teabenõue siis võis juhtuda, et mul ununes see küsimus. Sel juhul vabandan;*
- 2) mitmel teise üksuse kinnipeetaval on 01.01.2018 seisuga kehtiv tööle määramise käskkiri;*
- 3) kui suur oli 2017 majandustöödel töötavate kinnipeetavate keskmine- ja mediaanpalk;*
- 4) kui suur oli summa, mis maksti 2017. a majandustöödel töötavatele kinnipeetavatele;*
- 5) kui suur oli summa, mis maksti 2017.a jooksul vanglatööstuses töötavatele kinnipeetavatele.*

Kõigile neile küsimustele jättis vangla erinevatel, kohati lausa absurdsetel põhjustel vastamata.

2.2 Vangla väide nagu poleks vastuse p-s 7 nimetatud põhjustel (tegelikult jäi mulle täiesti arusaamatuks nende seos küsimuse ja soovitud vastusega) võimalik vastata, kui suur oli majandustöödel töötavate kinnipeetavate keskmine – ja mediaanpalk on tegelikult vale. Iga raamatupidamisprogramm näitab ära mitmele isikule nt ühes kuus palka maksti, kui suur oli tunnitasu jms ning võimaldab paari lihtsa valemi abil minu poolt palutud teabe saamise. Sama puudutab majandustöödel töötavate isikute arvu ja neile 2017. a makstud töötasu summat.

2.3 Kinnipeetavate tööle määramise eest vastutab üksuse juht (VangS § 38 lg 2¹ § 39 lg 3, VSE § 1² lg 1). II üksuses viibis vangla andmetel 45 kinnipeetavat. Seega ei ole eluliselt usutav, et nende tööle määramise eest vastutav II üksuse juht ei tea mitmel neist on kehtiv tööle määramise käskkiri. Isegi kui ta ei osanud seda arvu peast öelda, oleks selle saamiseks kulunud vaid mõni minut. Seega valetas II üksuse, antud vastuses, teadlikult ning keeldus ilma igasuguse aluseta minu palutud teavet väljastamast.

2.4 Täiesti arusaamatuks jääb vangla vastuse p-1 sisalduv viide mingile vastuskirjale, sest mul puudub arvuti, mis selle registreerimisnumbri järgi üles otsiks ja sellele, et kuna osad kinnipeetavad töötavad AS Eesti Vanglatööstuses tükitöö alusel ei pidanud vangla tööstus võimalikuks välja tuua konkreetset summat, mida maksti kinnipeetavatele 2017 töötasudena kokku. Sisuliselt ütles mulle II üksuse juht, et teabenõuet ei tule täita ega info puudusel edastada seetõttu, et Eesti Vanglatööstus maksab osadele kinnipeetavatele palka tükitöö alusel.

2.5 Oma teabenõude esitasin 04.04.2018, sellele vastati 09.05.2018 ja seda tegi üksuse juht. Seega vastas isik, kelle tööülesannete hulka kuulub selle kontrollimine, et kõikidele avaldustele vastatakse õigeaegselt (Viru Vangla üksuse juhi ametijuhend p 3/6), minu teabenõudele 28 päeva peale seadusega sätestatud imperatiivset tähtaega, mis on absoluutselt lubamatu (21.01.2009 3-3-1-88-08; 21.10.2010 3-3-1-61-10 p 17 jne).

2.6 Kokkuvõtteks saab öelda, et vangla jättis minu 04.04.2018 esitatud teabenõude vaid p-s 2.1 nimetatud mahus ilma igasuguse õigusliku aluseta täitmata ja vastas sellele teadlikult 28 päeva peale tähtaega ning keeldus mulle andmast teavet, mida vajan oma õiguste kaitseks.

3. Taotlus

Palun kohustada Viru Vanglat väljastama mulle kõik 04.04.2018 esitatud teabenõudes palutud teave.

TEABEVALDAJA PÕHJENDUSED:

Esitasite Viru Vanglale järelepärimise vaidemenetluses seoses Viru Vanglas paikneva kinnipeetava Erasiku poolt esitatud vaidega. Soovite teada:

- 1. Mis põhjusel ei vastatud vaide esitaja teabenõudele seaduses sätestatud tähtaja jooksul?*
- 2. Vaide esitaja on teabenõudes küsinud, mitmel II üksuse kinnipeetaval oli seisuga 01.01.2018 kehtiv tööle määramise käskkiri. Palun selgitada, kas vangide tööle määramine toimub vanglas käskkirjaga. Juhul kui see on nii, siis miks ei öeldud teabenõudjale, mitme vangi osas selline kehtiv käskkiri oli seisuga 01.01.2018?*
- 3. Kas eeltoodud teabe saamiseks tulnuks vastavad käskkirjad välja otsida ja üle lugeda?*
- 4. Kas teabenõudes soovitud keskmise- ja mediaanpalga suuruse kohta on vanglal teave olemas või vastava teabe saamiseks tuleks andmeid alles koguda ning soovitud summa suurus välja arvutada?*
- 5. Mulle teadaolevalt teeb Viru Vanglale raamatupidamist Riigi Tugiteenuste Keskus ning vanglal on võimalik vastavast programmist teha väljavõtteid (aruandeid). Kas vanglal on võimalik raamatupidamisprogrammist teha väljavõtet kui palju maksti 2017. aastal vangla majandustöid tegevatele kinnipeetavatele? Juhul kui on siis miks ei väljastatud seda teavet teabenõudjale?*
- 6. Kui vanglal puudub teave selle kohta kui palju maksti 2017. aastal AS-s Eesti Vanglatööstuses töötavatele kinnipeetavatele, siis miks ei edastatud teabenõuet selles osa AS-le Eesti Vanglatööstus.*
- 7. Ühtlasi palun edasta mulle koopiad Erasiku 04.04.2018 esitatud teabenõudest ja teabenõude vastuses viidatud kirjast EVT 27.06.2017 nr 2-3/32, mis ilmselt on vangla dokumendiregistris registreeritud numbri 6-13/17442-4 all.*

Viru Vangla vastab Teile järgnevalt:

1. Viru Vanglas paiknev kinnipeetav Erasik esitas 04.04.2018 pöördumise, mille pealkirjastas „teabenõudjana“. Avaliku teabe seaduse § 2 lg 3 kohaselt ei kohaldata avaliku teabe seadust märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise seaduses sätestatud korras märgukirjadele ja selgitustaotlustele vastamisele, kui vastamine eeldab jäädvustatud teabe analüüsimist, sünteesimist või täiendava teabe kogumist ja dokumenteerimist. Viru Vangla registreeris kinnipeetava pöördumise 04.04.2018 dokumendihaldussüsteemis Delta koheselt „selgitustaotluseks“, sest kinnipeetava pöördumine eeldas automaatselt teabe analüüsimist, sünteesimist ja kogumist suures mahus. Kuigi vangla ei teavitanud kinnipeetav Erasikut sellest, et tema teabenõuet käsitletakse kui selgitustaotlust sellele vastamise mahukuse tõttu, siis kinnipeetav Erasiku teadmised õigusaktidest on sellised, et isik võis eeldada, et sellist pöördumist käsitletakse selgitustaotlusena mitte teabenõudena ning sellest tulenesid ka uued vastamistähtajad.

2. Kinnipeetav määratakse majandustöödele üksuse juhi käskkirjaga. Kinnipeetav Erasik soovis aprilli kuus infot, mitu kinnipeetavat oli tööle määratud 01.01.2018 aasta seisuga. Dokumendihaldusprogramm Delta ei anna võimalust automaatselt selekteerida välja, kui palju oli kehtivaid tööle määramise käskkirju soovitud ajahetkel. Minevikku suunatud päringu puhul tuleb kõigepealt kindlaks teha, kes kinnipeetavatest paiknesid 01.01.2018 aastal II üksuses (aprilli kuu seisuga on kinnipeetavaid juurde tulnud ja ka vabanenud). Peale seda tuleks kõikide II üksuses paiknevate kinnipeetavate tööle määramise käskkirjad ükshaaval läbi vaadata nende kehtivuse osas, sest tööle saab määrata kinnipeetavat kas tähtajaliselt või tähtajatult.

3. Jah, eeltoodud teabe saamiseks oleks tulnud vastavad käskkirjad välja otsida ja üle lugeda.

4.-5. Viru Vanglale teeb raamatupidamist Riigi Tugiteenuste keskus. Raamatupidamisprogrammist on võimalik teha väljavõtte, kui palju maksti majandustööldele töötavatele kinnipeetavatele palka 2017 aasta jooksul. Kahjuks on Viru Vangla selle päringu Riigi Tugiteenuste keskusele tegemata jätnud ning kinnipeetava teabenõudele ekslikult ka vastamata jätnud. Käesoleval hetkel tegeleb vangla sellega, et kinnipeetava küsimus saaks vastatud.

6. Teavitame, et vangla edastab kinnipeetav Erasisiku pöördumise täiendavaks vastamiseks AS Eesti Vanglatööstusele, selleks, et kinnipeetav saaks vastuse oma küsitud teabele.

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOONI PÕHJENDUSED:

1. Teabenõuetele vastamine

AvTS § 3 lg 1 sätestab, et avalik teave on mis tahes viisil ja mis tahes teabekandjale jäädvustatud ja dokumenteeritud teave, mis on saadud või loodud seaduses või selle alusel antud õigusaktides sätestatud avalikke ülesandeid täites. Seega ei ole mitte iga pöördumine, mis on pealkirjastatud „Teabenõue“ ja millega soovitakse asutuselt teavet, käsitletav teabenõudena avaliku teabe seaduse mõistes.

AvTSi alusel saab teabenõudega asutuselt nõuda konkreetses dokumenti, mis on asutusel olemas (millest saab teha koopia või väljavõtte). Teabenõudega ei saa nõuda endale sobilikul kujul teabe edastamist, näiteks keskmise või mediaanpalga arvutamist, kui see ei ole raamatupidamisprogrammist välja võetav. Juhul, kui teabenõude täitmiseks tuleb teavet täiendavalt koguda ja analüüsida ning selle alusel on vaja uus teave dokumenteerida, siis on see pöördumine **selgitustaotlus** ja sellele vastatakse **märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise ning kollektiivse pöördumise esitamise seaduses** ettenähtud korras. Viimase üle inspeksioonil järelevalvepädevus puudub.

AvTS § 18 lg 1 kohaselt tuleb teabenõudele vastata viivitusega, kuid mitte hiljem kui viie tööpäeva jooksul. AvTS § 23 lg 2 p 5 lubab teabenõude täitmisest keelduda kui teabenõude täitmiseks tuleb teavet täiendavalt koguda, süstematiseerida või analüüsida ning selle alusel on vaja uus teave dokumenteerida. Selline teabenõue loetakse selgitustaotluseks. Sellisel juhul tuleb teabenõude täitmisest viie tööpäeva jooksul keelduda ja põhjendada keeldumist. Kui teabevaldajal puudub teabenõudja poolt soovitud teave, siis selgitab ta välja pädeva teabevaldaja ja edastab talle teabenõude hiljemalt viie tööpäeva jooksul, teavitades sellest samal ajal teabenõudjat (AvTS § 21 lg 1).

Kui isiku pöördumine, mis on pealkirjastatud „Teabenõue“, sisaldab nii teabenõuet kui selgitustaotlust, siis tuleb teabenõude osale vastata viie tööpäeva jooksul (väljastada koopia olemasolevatest dokumentidest või keelduda teabe väljastamisest) ning ülejäänul osal võib teabenõude täitmisest keelduda ning selgitada, et tegemist on selgitustaotlusega, millele vastatakse 30 päeva jooksul. Seadus ei näe ette võimalust, et kui kodaniku pöördumine sisaldab nii teabenõuet kui selgitustaotlust, võib kogu pöördumise lugeda selgitustaotluseks ning vastata sellele 30 päeva jooksul.

2. Vaide 2-s esimeses punktis soovitud teabe väljastamata jätmine

Vaide kahe esimese punkti kohaselt soovis vaide esitaja oma teabenõudes järgmist teavet:

1. Mitu kinnipeetavat töötas seisuga 01.01.2018 vangla majandustööldele? Kuna mul puudub algne teabenõue siis võis juhtuda, et mul ununes see küsimus. Sel juhul vabandan;
2. Mitmel teise üksuse kinnipeetaval on 01.01.2018 seisuga kehtiv tööle määramine

käskkiri;

Vaide esitaja leidis: „Kinnipeetavate tööle määramise eest vastutab üksuse juht (VangS § 38 lg 2¹ § 39 lg 3, VSE § 1² lg 1). II üksuses viibis vangla andmetel 45 kinnipeetavat. Seega ei ole eluliselt usutav, et nende tööle määramise eest vastutav II üksuse juht ei tea mitmel neist on kehtiv tööle määramise käskkiri. Isegi kui ta ei osanud seda arvu peast öelda, oleks selle saamiseks kulunud vaid mõni minut. Seega valetas II üksuse, antud vastuses, teadlikult ning keeldus ilma igasuguse aluseta minu palutud teavet väljastamast.“

Inspektsioon eeltoodu osas vaide esitajaga ei nõustu. Nagu juba eelpool selgitasin, saab teabenõudega küsida koopiaid olemasolevatest dokumentidest, mistõttu ongi teabenõuetele vastamise tähtaeg nii lühike.

Nagu nähtub vangla selgitustest, siis selleks, et kahele esimesele küsimusel vastata, on vaja teavet täiendavalt koguda, kuna vastavad käskkirjad võivad olla ka tähtajalised. Kuna dokumendiregistrist sellist väljavõtet teha ei saa, oli vaja kontrollida, millised käskkirjad olid soovitud ajahetkel kehtivad. Ehk siis oli teavet eelnevalt vaja süstematiseerida, millisel juhul lubab seadus lugeda sellise teabenõude selgitustaotluseks.

Samuti ei saa eeldada, et vanglaametnik peaks soovitud arve konkreetse kuupäeva seisuga (3 kuud tagasiulatuvalt) peast mäletama. See, et keegi on kunagi osanud sellist arvu peast öelda, ei tähenda seda, et seda peaksid kõik teadma. Samuti oleneb selline teadmine sellest, kas vastavat arvu küsitakse näiteks küsimise päeva kohta või mitu kuud tagasiulatuvalt kindla päeva kohta. Eeltoodu ei tähenda kindlasti seda, et sellisele küsimusele ei pea vastama, kuid see ei ole käsitletav teabenõudena AvTS-i mõistes.

Tulenevalt eeltoodust nõustun vanglaga selles, et eeltoodud kahe esimese punkti puhul on tegemist selgitustaotlusega. Kuna inspektsioonil puudub selgitustaotlustele vastamise üle järelevalvepädevus, siis inspektsioon kahe esimese punktile vastamise/vastamata jätmise osas seisukohta ei võta ning jätab pädevuse puudumise tõttu kahe esimese punkti osas vaide rahuldamata.

3. Vaide punktis 3-4 soovitud teabe väljastamata jätmine

Vaide punktide 3-4 kohaselt soovis vaide esitaja oma teabenõudes järgmist teavet:

3. Kui suur oli 2017 majandustööldele töötavate kinnipeetavate keskmine- ja mediaanpalk;
4. Kui suur oli summa, mis maksti 2017. a majandustööldele töötavatele kinnipeetavatele.

Vaide esitaja leidis vaides, et „Iga raamatupidamisprogramm näitab ära mitmele isikule nt ühes kuus palka maksti, kui suur oli tunnitasu jms ning võimaldab paari lihtsa valemi abil minu poolt palutud teabe saamise. Sama puudutab majandustööldele töötavate isikute arvu ja neile 2017. a makstud töötasu summat.“

Siinkohal juhin vaide esitaja tähelepanu veelkord sellele, et teabenõude korras saab küsida teavet, mis on raamatupidamisprogrammist koheselt välja võetav ja edastatav. Kui enne teabe edastamist tuleb asutusel teha täiendavaid arvutusi, siis selline teabenõue loetakse selgitustaotluseks.

Vastuses inspektsiooni järelepärimisele on Viru Vangla selgitanud, et „Raamatupidamisprogrammist on võimalik teha väljavõtte, kui palju maksti majandustööldele töötavatele kinnipeetavatele palka 2017 aasta jooksul. Kahjuks on Viru Vangla selle päringu Riigi Tugiteenuste keskusele tegemata jätnud ning kinnipeetava teabenõudele ekslikult ka vastamata jätnud.“ Seega oli eeltoodud punkti 4 osas tegemist teabenõudega, millele oli kohustus vastata viie tööpäeva jooksul. Tulenevalt eelnevast ei saa ma nõustuda ka Viru Vanglaga selles, et vaide esitaja pöördumise puhul oli tegemist täies ulatuses selgitustaotlusega.

Kuigi Viru Vangla vastusest ei selgunud, kas vaide esitaja soovitud keskmise- ja mediaanpalga suurus on võimalik raamatupidamisprogrammist välja võtta, on Viru Vangla vastavad andmed vaide esitajale edastanud. Samuti on edastatud 2017. aastal majandustöödel kinnipeetavatele makstud palga summa. Eeltoodust tulenevalt loen teabenõude vaide punktide 3-4 osas täietuks, mistõttu puudub alus ettekirjutuse tegemiseks ning vaie tuleb jätta rahuldamata.

4. Vaide punktis 5 soovitud teabe väljastamata jätmine

Vaide punkti 5 kohaselt soovis vaide esitaja oma teabenõudes järgmist teavet:

5. Kui suur oli summa, mis maksti 2017.a jooksul vanglatööstuses töötavatele kinnipeetavatele.

Viru Vangla vastusest võib aru saada, et vanglal soovitud teave puudub. Kui Viru Vanglal soovitud teavet ei olnud, siis oli Viru Vangla kohustus tulenevalt AvTS § 21 lg-st 1 edastada teabenõue pädevale teabevaldajale ja teavitada sellest teabenõudjat, mida vangla ka menetluse käigus on teinud. Siinkohal pean vajalikuks selgitada, et kui asutus, kellelt teavet küsitakse, ei valda soovitud teavet, ei pea teabenõude täitmiseks teiselt asutuselt teavet küsima, vaid sellisel juhul tuleb teabenõue edastada vastamiseks teisele asutusele. Ka ei vastuta teabenõude edastanud asutus teise asutuse poolt edastatud vastuse nõuetele vastavuse ega teabenõude täitmise või täitmata jätmise eest.

Kuna antud juhul edastas Viru Vangla menetluse käigus teabenõude AS Eesti Vanglatööstusele, millest teavitati ka vaide esitajat, siis sellega lõppes vangla kohustus punkti 5 vastamise osas. Seega jääb punkti 5 osas vaie rahuldamata.

/allkirjastatud digitaalselt/

Elve Adamson
peainspektor
peadirektori volitusel